

Column

Jeroen van Urk
*Lid Gemeenteraad Hengelo en
communicatie-adviseur*

RECHTSSTAAT

'Uw rechtsstaat is de onze niet' was begin jaren '80 een gevleugeld gezegde van krakers en punkers. Ik herinner me hun *Nationale Doe Wat-festival* van 1983 in Hengelo. Randverschijnsel op zich, had het festival op zijn beurt te kampen met randfiguren. Deze gaven zich over aan proletarisch winkelen en een gevecht voor de vrede; het gezag zag openlijke geweldpleging met vereende krachten. De politie kwam op de been. Een botsing van wereld(beeld)en bleef niet uit. Volgens de organisatoren leed het goede onder het kwade. Het festival zou 'een proeftuin voor de politie' zijn geworden, waarin 'echt alles aan speciale teams aanwezig was. Sommige hanenkammen werden ondanks aantoonbare onschuld of gebrek aan bewijs dagen vastgehouden'.

Natuurlijk was die situatie naar aard en omvang onvergelijkbaar met de crisis in de opsporing, die de commissie-Van Traa in haar eindrapport signaleert. Daarin lezend, moest ik toch aan 1983 terugdenken. De commissie maakt zich zorgen over de legitimiteit van de rechtshandhaving. De beginselen van de democratische rechtsstaat, schrijft de commissie, 'zijn geen boekenwijsheid maar vormen de grondslag voor een levende rechtsstaat. Een vrij politiebeprij is ongepast'. In Hengelo heeft de raad destijds wel over het optreden van de politie gesproken. Maar de toetsing was nogal globaal en meer politiek dan feitelijk.

Behalve aan de normering voor opsporingsmethoden wijdt de enquêtecommissie woorden aan de democratische controle van het opsporingswerk van de politie. De betrokken regionale colleges en gemeenteraden wordt er door de commissie op gewezen, dat zij daar niet grondig aan toekomen. Duidelijke normering en toetsing zijn een bijdrage aan de maatschappelijke inbedding van politiekorpsen. Maar één probleempje. De maatschappij zelf lijkt niet zo overtuigd van de noodzaak tot normen voor de opsporing. 'Politie mag best rommelen' luidt de krantenkop boven een opinie-onderzoek onder jongeren. Anno 1996 vinden zij dat de politie de wet best eventjes mag vergeten als het erom gaat misdadigers op te sporen.

Het is een klassieke communicatievraag tussen burger en bestuur. De burger begrijpt niet de hogere doelstelling van het bestuur, dat ten behoeve van die burger de rechtsstaat overeind wil houden. Hoe maak je de bevolking duidelijk, dat eigenmachtig optreden van de politie op den duur kan verworpen tot een samenleving vol eigenrichting? Dat normgeving aan het politiepersoneel (hoe ruim normen zijn laat ik in het midden) een teken van beschaving is? Wie weet weten *Doe Watters* van dertien jaar geleden het antwoord. Hun rechtsstaat is misschien toch de onze wel.